

Input voor politieke partijen in het kader van gemeenteraadsverkiezingen 2022

ALGEMEEN

Op dit moment bevindt de culturele sector zich in een gedwongen winterslaap. Musea zijn gesloten en er zijn geen optredens, geen voorstellingen, geen exposities, geen workshops en geen gezellige oefenavonden meer. We maken ons zorgen over de continuïteit nu het vliegwiel van veel van deze vrijwilligersorganisaties stil is komen te vallen. Nogal wat vrijwilligers zijn afgehaakt en de werving van opvolgers is moeilijk als je niet meer zichtbaar bent. Immers, vrijwilligers zijn nodig voor de activiteiten, maar omgekeerd is evenzeer waar: zonder activiteiten geen vrijwilligers. Het opnieuw op gang brengen van het vliegwiel zal niet altijd lukken.

In de loop van 2021 zullen de musea hopelijk weer (langzaam) opengaan en bij een aantal verenigingen zullen de zaken ook weer zoveel mogelijk worden opgepakt als voor de coronacrisis, voorzover ze niet intussen (noodgedwongen) zijn gestopt. Wij hopen dat wij de gemeente straks aan onze zijde zullen vinden om het culturele leven weer op gang te brengen. Niet alleen om de bezoekers weer te laten genieten van ons erfgoed, de tentoonstellingen en optredens maar zeker ook om de (amateur-)artiesten zelf weer op pad te helpen.

In algemene zin kan gesteld worden dat er genoeg gebeurt op cultureel gebied in de Stichtse Vecht maar dat de gemeente hierbij vaak niet als partner wordt gezien. We zijn rijk aan cultureel erfgoed en ook in de kunsten valt er genoeg te zien en te beleven maar de gemeente laat zijn trots hierop niet altijd blijken. Te vaak worden problemen opgeworpen (vergunningen, regels) en is het aan de culturele partijen om die op te lossen. Wij zouden hierbij graag de gemeente aan onze zijde vinden zodat we samen naar oplossingen kunnen zoeken.

ERFGOED

Het fijne van erfgoed is dat het de tand des tijds goed doorstaat. Dus raken musea of molens niet direct in het ongerede door Corona. Tegelijk vraagt dat erfgoed wel om zorgvuldig beheer en onderhoud met lange tijdlijnen. Want wat eenmaal verloren gaat komt niet meer terug. Anders is dat natuurlijk voor de organisaties die zich met het beheer en de ontwikkeling van dat erfgoed bezighouden zoals historische kringen of de mensen die openstellen, rondleiden of exposities maken. Die vragen om voortdurende stimulans om gaande te blijven.

Nieuwe Hollandse Waterlinie werelderfgoed

De Nieuwe Hollandse Waterlinie staat op dit moment nog op de nominatie om Werelderfgoed te worden (de beslissing valt in de zomer van 2021). Het hele oostelijke deel van onze gemeente van Oud Zuilen tot Nigtevecht, inclusief de forten Nieuwersluis, Tienhoven en Maarsseveen en tientallen groepsschuilplaatsen, houten kringenwetwoningen en waterwerken behoren tot de waterlinie. Dat is iets om heel trots op te zijn!

Professionele presentatie-instellingen en musea

In de gemeente zijn enkele professionele presentatie-instellingen en musea die zowel erfgoed als hedendaagse kunst tentoonstellen, zowel met een regionale als een landelijke uitstraling. Deze organisaties spelen een belangrijke rol in de aantrekkelijkheid van de gemeente voor zowel de inwoners als (binnenlands) toerisme en daarmee werkgelegenheid. De organisaties vragen aan de gemeente ondersteuning in financiële zin en op het gebied van vergunningen, (regio-)marketing en het verbeteren van de regionale samenwerking. Een vast aanspreekpunt voor de kleinere musea en andere culturele instellingen binnen de ambtelijke organisatie is essentieel.

LEVENDE KUNSTEN

Theater

In de afgelopen jaren hebben we een aantal keren rond de tafel gezeten met de theatermakers in de gemeente om te praten over wensen en mogelijkheden. Een van de dingen die regelmatig ter sprake komt is een theater, een ruimte om voorstellingen te spelen. De groepen zijn op de hoogte van het bestaan van 't Web in Loenen en 4en1 in Breukelen. Maar beide locaties moeten worden gedeeld met andere partijen waardoor materialen (zoals bijvoorbeeld een decor) niet kunnen blijven staan en hoewel we één gemeente zijn, ligt Loenen voor de Maarssense theatergroepen nog altijd buiten hun 'thuis-speelveld'.

Daarnaast is er grote behoefte aan goede oefenruimte. Ook daarvoor geldt dat het een plek zou moeten zijn waar je een decor kan laten staan, waar je spullen op kan slaan en waar geoefend kan worden. De steun die Maarssen'32 kreeg na de noodlottige brand waarbij hun opslag- en oefenruimte is vernietigd is fijn, maar heeft nog niet geleid tot een structurele oplossing.

Muziek

Naast een aantal koren zijn er in de gehele Stichtse Vecht nog maar 4 muziekverenigingen. De koren en muziekverenigingen hebben het zwaar: zowel financieel als in ledenaantal. Zeker nu er door corona lang niet meer samen is gespeeld, is het nog maar de vraag of de oudere leden straks weer terug gaan komen. Daarbij is het niet meer vanzelfsprekend om op jonge leeftijd lid te worden van de muziekvereniging. Interesse moet nu gekweekt worden via workshops, het leerorkest op de scholen etc. Daarbij is onlangs een goede zet gemaakt door het muziek convenant te ondertekenen tussen scholen, de gemeente, Kunst Centraal en het Leerorkest. Dit convenant moet er-voor zorgen dat muziek een vaste plek krijgt in het (basis-)onderwijs. Muziekverenigingen en orkesten kunnen hier een kweekvijver vinden voor nieuwe (jeugd-)leden. Maar het enthousiasmeren van toekomstige muzikanten en het laten instromen gaat niet vanzelf. Dit kost inzet van de bestuurders en de vrijwilligers. En het kost ook geld.

Ook de muziekverenigingen missen een goede voorstellings- danwel theaterruimte. Theater 4en1 in Breukelen en het 't Web in Loenen zijn beide te klein en ongeschikt voor een goed concert met grotere aantallen bezoekers. Orkest SDG moet nu met hun Promsconcerten uitwijken naar de (sport) Stinzenhal in Breukelen. De gemeente heeft inmiddels aangegeven dat deze hal alleen nog gebruikt mag worden voor sportdoeleinden dus is er geen goede concert/theaterruimte meer in het gedeelte van de Stichtse Vecht tussen Oud Zuilen en Vreeland.

Toneel- en muziekverenigingen hebben een grote maatschappelijke waarde: In de culturele ontwikkeling van kinderen, in het kweken van saamhorigheidsgevoel in de kernen, in het welbevinden van de bewoners en niet in de laatste plaats in de levendigheid in onze Vechtstreek met de activiteiten die zij organiseren. Om deze activiteiten te kunnen organiseren zou een vaste financiële ondersteuning per jaar zeer welkom zijn. Nu moeten er voor verschillende activiteiten diverse subsidies worden aangevraagd. Dat kost veel tijd en het is altijd onzeker of men de financiering rond krijgt.

De muziek en theatermakers vragen om meer aandacht voor wat zij doen (ook uit maatschappelijk oogpunt!) en meer trots op wat er gebeurt.

Beeldende kunst

Ook bij de beeldend kunstenaars is behoefte aan betaalbare werkruimte. Het grafisch atelier in Maarssen is op zoek naar een nieuw onderkomen en de Danne Ateliers in Breukelen zijn vorig jaar noodgedwongen opgeheven bij gebrek aan alternatieve werkruimtes. Op dit moment loopt er een project op fort Maarsseveen waarbij de samenwerking is gezocht met de Plaatsmaker, een Utrechtse organisatie die in de stad Utrecht ateliers bouwt, beheert en verhuurt. Wellicht kan deze constructie waarbij een solide partij in gesprek gaat met eigenaren van leegstaand vastgoed om de ruimtes voor langere tijd te verhuren als atelierruimte ook op andere plekken in de gemeente ingezet worden.

Creatieve plekken

Er zijn plannen om in Maarssendorp en Breukelen grote aantallen nieuwe woningen te bouwen. Wij pleiten er voor om in deze nieuwe wijken direct een culturele hotspot te realiseren. Creatieve ruimtes waar workshops kunnen worden gegeven, waar muziek kan worden gemaakt en waar mensen bij elkaar kunnen komen onder het genot van een kop koffie. Dit zal betekenen dat een klein stukje van de nieuwe wijk minder 'waarde' krijgt als het gaat om euro's maar daar tegenover staat de grote maatschappelijke waarde van een creatieve ontmoetingsplek.

Overzicht activiteiten (UITagenda, VVV)

Wij zouden het op prijs stellen als een VVV of UITburo een actieve rol gaat spelen in het samenstellen en promoten van de UITagenda voor de Stichtse Vecht.

Samenwerking in de regio

Met het regioprofiel Eeuwig Jong hebben diverse gemeenten, waaronder Stichtse Vecht, te kennen gegeven dat ze actief betrokken willen zijn bij de regionale samenwerking op het gebied van cultuur en erfgoed. Veel partijen, groot en klein, staan te popelen om hun steentje bij te dragen. De regio is immers gebaat bij samenwerking op alle niveaus: van wijk tot stad of gemeente, van interstedelijk tot regionaal en provinciaal, tussen professionals en amateurs, op incidentele en op structurele basis, bestuurlijk, organisatorisch en last but not least: praktisch, creatief, inhoudelijk.

Ambtelijke capaciteit

Voor de ambtelijke capaciteit voor cultuur en erfgoed is beneden minimaal. Voor cultuur zijn ons geen cijfers bekend, maar voor monumenten wordt landelijk één fte voor 200 (rijks-)monumenten aangehouden. Dat zou voor SV 3,5 FTE zijn; dat wordt lang niet gehaald. De recente noodkreet van de gemeente over de beperkte ambtelijke capaciteit in verhouding tot de opgaven is ons niet ontgaan, sommige taken zijn 'on hold' gezet. Een cynicus zou kunnen zeggen dat we ons als cultuursector hierover geen zorgen hoeven te maken omdat er al nauwelijks ambtelijke capaciteit (= bestuurlijke belangstelling) bestond. Het gevolg van deze schaarse ambtelijke capaciteit voor cultuur is niet alleen zichtbaar in het veld, maar heeft ook effecten op integrale beleidsvorming waarbij cultuur een rol zou kunnen spelen. Denk aan toerisme, ruimtelijke ordening, wonen, samenlevingsopbouw, welzijn en dergelijke. We willen daarom pleiten voor verdubbeling van deze capaciteit; verdubbeling klinkt groot, maar is met deze capaciteit nog altijd klein.

Cultuurmakelaar

Het aanstellen van een cultuurmakelaar is in onze ogen een goede zet geweest. Het erfgoed in onze gemeente mag zich vertegenwoordigd voelen door meerdere actieve verenigingen waaronder de historische kringen, de Stichting Vechtsnoer en de Vechtplassencommissie. Met de cultuurmakelaar hebben ook de levende kunsten (muziek, theater en beeldende kunsten) hun aanspreekpunt en verbinder. Zeker nu er in de komende tijd weer veel dingen moeten worden opgestart is zo'n coördinator zeer gewenst.

Financiële randvoorwaarden

De gemeente Stichtse Vecht heeft in de lopende raadsperiode aanzienlijk meer geld bestemd voor cultuur dan in de daaraan voorafgaande jaren. Dat waarderen we natuurlijk enorm. Toch is het bedrag dat aan kunst en cultuur uitgegeven wordt nog steeds erg beperkt in relatie tot wat andere gemeenten per inwoner uitgeven. Alhoewel Stichtse Vecht zijn uitgaven voor cultuur aanzienlijk verhoogde van € 19,- naar € 33,51, blijft de gemeente op enorme afstand van vergelijkbare gemeenten. Dat is bijzonder gegeven de fantastische ligging tussen twee succesvolle steden, een rijke cultuurhistorie die zich kenmerkt met een zeer groot aantal monumenten en beschermde dorpsgezichten en met een bevolking die gemiddeld welvarend is te noemen.

	Inwoneraantal	Cultuuruitgaven (begroting 2017)	Rijks- monumenten	Gemeentelijke monumenten	Bedrag per inwoner
Helmond	90602	€ 11.426	74	316	€ 126,11
Amstelveen	89294	€ 7.324	101	145	€ 82,02
Schiedam	77838	€ 11.765	238	150	€ 151,15
Lelystad	76937	€ 8.186	1	10	€ 106,40
Assen	67551	€ 14.005	137	206	€ 207,32
Veenendaal	64277	€ 6.585	19	108	€ 102,45
Zeist	62830	€ 5.020	180	1538	€ 79,90
Doetinchem	57068	€ 5.750	26	126	€ 100,76
Stichtse Vecht	64450	€ 2.078	772	83*	€ 33,51

De huidige raadsperiode is mede geïnspireerd op de ambitienota cultuur uit 2017. Alhoewel we menen dat de lijn naar boven na jaren kaalslag weer is ingezet, is het doorzetten van die ambitie buitengewoon gewenst. Het verdubbelen van het bedrag per inwoner haalt ons nog steeds niet uit de degradatiezone, maar het zou het signaal zijn dat de gemeente serieus werk wil maken aan herstel van de culturele voorzieningen voor onze gemeenschap.

Wij zijn blij met het nieuwe cultuurfonds Stichtse Vecht. Waar bij het cultuurfonds Stichtse Vecht alleen projectaanvragen mogelijk waren, ontstaat nu ook ruimte voor meerjarige en structurele financiering. Dat is natuurlijk goed omdat er activiteiten zijn die een incidenteel of vernieuwend karakter hebben, maar er is natuurlijk ook behoefte aan zaken die lange adem vragen of die juist vanuit hun aard niet steeds veranderen (zoals de vaste collectie of de huisvesting van een museum).

Daarnaast valt het op dat er bij de gemeente diverse 'potjes' zijn met budgetten waar culturele activiteiten aanspraak op kunnen maken, zeker als het raakt aan maatschappelijke doelen, maar dat deze niet altijd even duidelijk en makkelijk te vinden zijn. Een helder overzicht daarvan is daarom wenselijk.

Maarsse, 29 april 2021